

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

industrial clusters.

(3)Increasing the construction of port road, and appropriate the level of port road

In the analysis of total export, the influence of the level 2 road is very significant, which shows Port Road as the main body has an important effect on foreign trade. Increasing port road construction can promote the port of the material circulation and the development of foreign trade. At the same time, from the contrast between the total volume of imports and exports of level 2 highway mileages, we can find that import is less dependence on level 2, more railway transit.

REFERENCES:

1. Hou Yansong. Impact assessment of border trade on Hailar-manzhouli highway construction in Inner Mongolia region [D]Jilin: Jilin University(2007)
2. Hua Rui. Research on logistics industry based on economic and trade cooperation between China and Russia in Heilongjiang province[J]Research on the third industry structure optimization and innovation in Heilongjiang province.4:12-14 (2009)
3. Heilongjiang bureau of statistics. Heilongjiang NBS survey office, the national bureau of statistics. Heilongjiang province statistical yearbook [C](2008-2011)
4. Hua Rui, Xu LinShi. Reseach on economic integration between heilongjiang province logistics industry development and the northeast Asia regions[J]Journal of Harbin commercial college, 5:23-25(2009)
5. Liu Yadong. Research on developmen relationship between Foreign trade and modern logistics development based on the empirical analysis from 1985 to 2007 statistical data[J]Heilongjiang foreign economic and trade.8:23-25(2009)
6. Wang Bo. Logistics prediction and development planning of Heilongjiang province highway port [D]Harbin:Northeast forestry university(2010)
7. Rietveld P. Infrastructure and regional development: a survey of multiregional economic models[J]Annals of Regional Science.5:23-25 (2004)
8. Buton K.J. The Channel Tunnel-the economic implications for the South-East of England[J]Geographical Journal.7:13-16 (2005)

РЕЗЮМЕ

Зовнішня торгівля включає бізнес-діяльність та логістику. У зв'язку з швидким зростанням електронної комерції вплив логістики на зовнішню торгівлю постійно зростає. Важливість шосе очевидна з точки зору інфраструктурою логістики. У роботі використовувався метод множинного регресійного аналізу та проаналізовано вплив будівництва дороги на зовнішню торгівлю у провінції Хейлунцзян. Представлені напрямки дорожнього будівництва у провінції Хейлунцзян з умовою підвищення рівня зовнішньої торгівлі на основі будівництва автомобільних доріг у провінції Хейлунцзян. Підкреслюється, що транспортування за допомогою нового висококласного шосе буде мати величезний вплив на торгівлю в країні, що у свою чергу зробить транспортування через залізні дороги менш домінуючим.

Ключові слова: шосе високого класу, зовнішня торгівля, імпорт і експорт, логістика, транскордонні перевезення, порти, залізниця, товарний обіг, багатofакторний регресійний аналіз.

РЕЗЮМЕ

Внешняя торговля включает бизнес-деятельность и логистику. В связи с быстрым ростом электронной коммерции влияние логистики на внешнюю торговлю постоянно растет. Важность шоссе очевидна с точки зрения инфраструктурой логистики. В работе использовался метод множественного регрессионного анализа и проанализировано влияние строительства дороги на внешнюю торговлю в провинции Хэйлунцзян. Представлены направления дорожнего строительства в провинции Хэйлунцзян с условием повышения уровня внешней торговли на основе строительства автомобильных дорог в провинции Хэйлунцзян. Подчеркивается, что транспортировка с помощью нового высококласного шоссе будет иметь огромное влияние на торговлю в стране, что в свою очередь сделает транспортировку через железные дороги менее доминирующей.

Ключевые слова: шоссе высокого класса, внешняя торговля, импорт и экспорт, логистика, трансграничные перевозки, порты, железные дороги, товарное обращение, многофакторный регрессионный анализ.

SUMMARY

Foreign trade contains logistics flow activities and business flow activities. With the rapid growth of the e-commerce, the impact of logistics on foreign trade is increasing. The importance of highway is self-evident with the infrastructure of logistics. The paper used the method of multiple regression analysis and analyzed the impact of highway construction on foreign trade in Heilongjiang province and discussed the highway construction direction in Heilongjiang province under the premise that enhancing the level of foreign trade based on Heilongjiang province's highway construction and foreign trade situation.

Keywords: High grade highway, foreign trade, import and export, logistics, port, railways road, dominant, commodity circulation.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛИХ МІСТ ПЕРИФЕРІЙНИХ ТЕРИТОРІЙ СХОДУ УКРАЇНИ

Хаджинов І.В., к.е.н., доцент, провідний науковий співробітник РФ НІСД в м. Донецьку

Хаджинова Г.П., старший викладач кафедри РРПС, Донецького національного університету

Існуючий в Україні механізм державного управління соціально-економічним розвитком малих міст не повною мірою відповідає вимогам сьогодення і не забезпечує надання мешканцям міста достатньої кількості якісних адміністративних і управлінських послуг. Це пов'язано з тим, що малі міста є найбільш уразливою категорією адміністративно-територіальних одиниць і управління їх розвитком вимагає від органів влади виважених підходів до управління з урахуванням їх особливостей.

Обмеженість малих міст у всіх видах ресурсів ефективного комплексного розвитку зумовлює необхідність удосконалення методів, засобів, способів та інших складових механізму державного управління їх соціально-економічним розвитком.

Складна соціальна, економічна, екологічна і демографічна ситуація, що склалася в малих містах, обумовлена не тільки недосконалістю існуючих методів державного управління, а й відсутністю загальнодержавних критеріїв оцінювання ефективності як цього управління, так і діяльності місцевих органів влади в цілому. У зв'язку з цим виникає необхідність визначити систему критеріїв, що дасть змогу скоординувати діяльність місцевих і регіональних органів влади, визначити ефективність даного управління, оцінити якість різноманітних послуг, що надаються населенню малих міст, а також охарактеризувати рівень задоволення населення кількістю і якістю цих послуг. Тобто серед результатів соціально-економічного розвитку малого міста ці показники враховуватимуть як економічні досягнення, так і соціальні та екологічні.

Питаннями державного управління регіональним та місцевим розвитком займалися вітчизняні і зарубіжні науковці. Серед них слід відзначити роботи Б. Адамова, С. Білой, Д. Богині, Дж. Ван Гига, Г. Губерної, А. Дегтяра, В. Дорофієнка, Т. Дробишевської, О. Єгорова, О.

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ:
РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

Іваницької, Т. Котенко, В. Мамонової, В. Мамутова, А. Мельника, І. Михасюка, О. Нерети, В. Рибак, О. Рибалки, С. Саханенка, Дж. Форрестера та інших.

Метою роботи є удосконалення теоретико-методичні засади механізму державного управління соціально-економічним розвитком малих міст.

Об'єкт дослідження виступає державна регіональна політика на рівні міст районного значення.

Міста районного значення відіграють значну роль у формуванні ресурсного потенціалу регіону та країни, що потребує уваги до їх трудових, фінансових, соціальних, економічних, демографічних та культурних ресурсів. Загалом, розвиток міста районного значення, як і будь-якого іншого, повинен мати на меті в кінцевому підсумку забезпечення показників життя мешканця міста на рівні, не нижчому за середні по Україні. На порядку денному постало завдання модернізації системи управління містами районного значення з метою створення сприятливого життєвого середовища для громадян.

Роль міст районного значення у соціально-економічному розвитку територій визначається наступними чинниками:

1) Міста районного значення є однією з базових одиниць місцевого самоврядування, що визначає їх значну роль у розбудові місцевої демократії.

2) У системі адміністративно-територіального устрою значна частина міст районного значення є адміністративними центрами районів, що в сучасних умовах викликає суперечності у розподілі повноважень між керівниками міста і району. Те, що частина міст районного значення не є центрами відповідних районів, створює додаткові перешкоди для соціально-економічного розвитку цих міст.

3) Інтенсифікація процесів урбанізації (з 1989 року кількість міст в Україні збільшилась на 20 і на початок 2001 року склала 454 одиниць, на початок 2009 року – 459 одиниць) спричиняє об'єктивне зростання ролі міст районного значення у таких процесях; за декілька останніх років збільшилась кількість селищ, які було віднесено до категорії міст районного значення. Високі темпи урбанізації зумовлюють необхідність оптимізації витрат на комунальну сферу і потребу в поступовій заміні застарілого житла. Наслідками урбанізації є такі явища, як безробіття, безпритульність, злочинність, скорочення тривалості життя, зростання кількості захворювань, забруднення довкілля, техногенні катастрофи, що в комплексі негативно позначаються на розвитку міст.

4) Всі міста районного значення в Україні належать до категорії малих міст (з населенням до 50 тис. чоловік), що обумовлює специфіку їх соціальної та виробничої інфраструктури. Це переважно міста з обмеженими можливостями щодо розширення промислового виробництва, але сприятливими умовами для розміщення підприємств соціальної, культурно-побутової, комунальної сфери для задоволення потреб мешканців міст та району.

5) Окремі міста районного значення є монофункціональними – тобто з одним-двома профілюючими підприємствами, навколо яких концентрується уся життєдіяльність міста. Це обумовлює посилену увагу до збереження виробничої діяльності таких міст у період загострення кризових явищ в економіці та соціальній сфері.

6) Процеси урбанізації є закономірними і обумовлені процесами індустріалізації, концентрації виробництва і населення. Переважна частка економічної діяльності на території всього району зосереджується у містах районного значення, оскільки лише вони володіють мінімально розвинутою виробничою, транспортною та комунікаційною інфраструктурою. Відтак, асиметрія регіонального розвитку в межах України накладається на асиметрію всередині самих районів, випереджаючи зростання міст і занепад периферії.

Станом на 1 січня 2009 року в Україні налічується 280 міст районного значення. Станом на 1 січня 2008 року таких міст нараховувалось 279, у них проживало 3 млн. 763 тис. осіб наявного населення, що становило 8,1 % загальної чисельності населення України та 11,9 % міського населення.

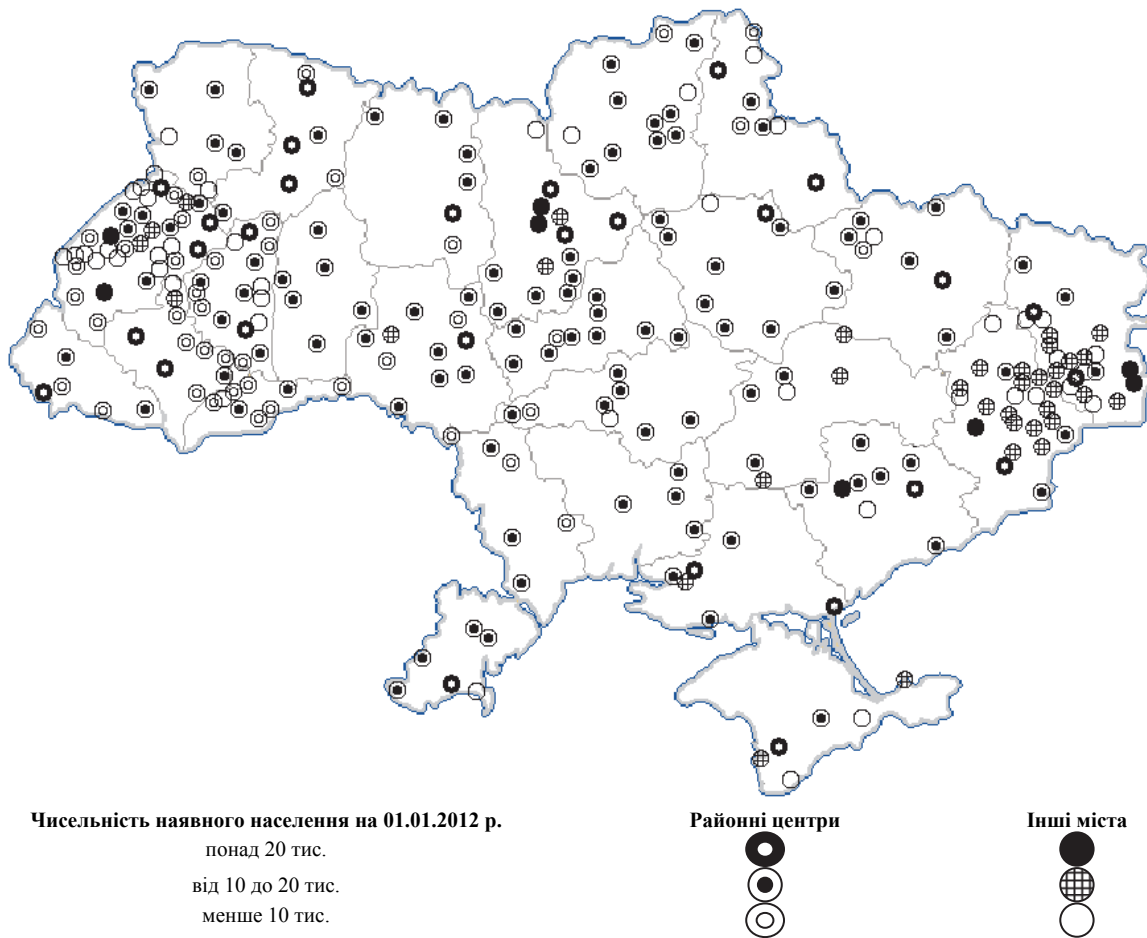

Рис. 1. Міста районного значення на карті України

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Статус міста районного значення визначається за залишковим принципом – фактично, його отримують усі міста, що не здобули статусу міста обласного, республіканського значення чи іншого спеціального статусу. А до категорії міст обласного значення можуть бути віднесені міста, які є економічними і культурними центрами, мають розвинену промисловість, комунальне господарство, значний житловий фонд, з кількістю населення понад 50 тисяч осіб, а також потребують для свого подальшого економічного і соціального розвитку управління з регіонального рівня. В окремих випадках до категорії міст обласного значення може бути віднесено міста з кількістю населення менше 50 тисяч осіб, якщо вони мають важливе промислове, соціально-культурне та історичне значення, перспективи зростання кількості населення тощо.

Розміщення міст районного значення, як і міської поселенської мережі загалом, є нерівномірним по території України, що залежить, першодусім, від ступеня урбанізованості територій (Рис. 1). Так, найбільшою кількістю міст районного значення є у Львівській області – 35, що становить 80 % загальної кількості міських поселень у регіоні. Наступними за кількістю міст районного значення є високо урбанізовані Донецька (24 або 46 % відповідно) та Луганська (23 або 62 %) області. Найменше таких міст у Миколаївській області (4 або 44 %) та АР Крим (5 або 31 %).

Фактично, половина українських міст районного значення розташована всього у 6 регіонах. При цьому показово, що найбільша частка міст зі статусом району – у Тернопільській (94 %) та Чернівецькій (82 %) областях. Це зумовлено особливостями територіального розміщення населення цих регіонів, специфікою місцевості (наприклад, гірські території тощо), а також відсутністю великих населених пунктів, які за потенціалом відповідають республіканському, обласному або іншому спеціальному статусу.

Особливою категорією у складі міст районного значення є міста, які не є центрами відповідних районів. Таких міст в Україні налічується 89, що складає 32 % усіх міст районного значення. Так, наприклад, лише 4 з 24 міст районного значення Донецької області є районними центрами; у Луганській області – 6 з 23; у Дніпропетровській – 3 з 7; у Львівській – 17 з 35 тощо (рис. 1). У Житомирській, Закарпатській, Миколаївській, Рівненській, Хмельницькій та Черкаській областях всі міста районного значення є районними центрами.

Населення жодного з міст районного значення в Україні не досягає 40 тис. осіб. Лише у 5 % міст районного значення в Україні чисельність населення перевищує 25 тис. осіб; 9 % міст мають населення від 20 до 25 тис. осіб; у 54 % міст проживає від 10 до 25 тис. осіб; населення чверті міст становить від 5 до 10 тис. осіб; у решті 6 % міст районного значення проживає менше 5 тис. осіб.

В середньому в одному місті районного значення в Україні станом на початок 2008 року проживало 13,4 тис. осіб. Найбільша середня кількість населення міста районного значення – у Київській (18,7 тис. осіб), Рівненській (17,7 тис. осіб), Херсонській (17,5 тис. осіб), Хмельницькій (17,5 тис. осіб) та Харківській (17,3 тис. осіб) областях. Найменша – у Тернопільській (10,1 тис. осіб), Львівській (10,3 тис. осіб), Волинській (9,1 тис. осіб) та Чернівецькій (7,8 тис. осіб) областях.

Міста районного значення характеризуються значною функціональною складністю та різноманіттям. Величина міського поселення, його функціональна структура, роль в системах розселення є найважливішими у визначенні типів таких міст. Чисельність населення і функції населених пунктів визначають “зони” їх впливу в системах розселення різних ієрархічних рангів. Найбільш розвиненими є поліфункціональні поселення, які мають вигідне економіко-географічне, у тому числі і транспортно-географічне положення, здійснюють соціально-економічний вплив на менш розвинені поселення прилеглої території (сільські й міські). Це переважно районні центри, пов'язані організаційно-господарськими, трудовими, культурно-побутовими зв'язками з сільською місцевістю, а також іншими містами. Залежно від географічного положення населеного пункту, розвиненості транспортної системи ці зв'язки можуть бути потужними або малопотужними, регулярними, періодичними чи епізодичними.

З огляду на це, найважливішими функціями міст районного значення в сучасних умовах є наступні:

- *демографічна функція* – будь-яке місто районного значення, у першу чергу, є населеним пунктом і його населенню притаманна властивість відтворення у конкретних суспільно-історичних умовах;
- *виробнича функція* – найважливіша з економічних функцій. У складі виробничої бази міст традиційно виділяють містоутворюючі і містообслуговуючі галузі. До перших належать галузі та види діяльності, продукція і послуги яких реалізуються переважно поза межами даного міського поселення. Залучені в ці галузі необхідні ресурси забезпечують існування і розвиток міста, процес розширеного відтворення його матеріального потенціалу;
- *адміністративно-управлінська функція*: місто, за своїм призначенням, є організаційним центром певної території. Зона “впливу” міста може бути юридично закріпленою суспільством у вигляді меж адміністративно-територіального поділу, або визначається на основі розвитку міжселищних зв'язків;
- *торговельно-розподільча функція*, що має важливе містоформуюче значення. В умовах глибокої структурної економічної кризи середини 90-х рр. XX ст. і вивільнення значних трудових ресурсів набула значного розвитку торговельно-розподільча функція малих міст, сфера торгівлі перетворилась для окремих малих міст на містоформуючу. Мале місто як центр локальної системи розселення та, у більшості випадків, центр адміністративного району, виконує важливу роль торговельного та комунікативного посередництва у товарно-грошових відносинах жителів та суб'єктів господарювання в межах “зони впливу” міста, у географічному поділі праці та у торговельних контактах з іншими територіями;
- *транспортна функція* – одна з провідних містоформуючих функцій. Розвинена транспортна функція яскраво характеризує місто як надзвичайно динамічну та відкриту систему, що якісно відрізняє його від сільських населених пунктів. Саме серед малих міст районного значення досить значного поширення, порівняно з іншими категоріями міст, набув транспортний профіль розвитку господарства;
- *соціальна функція* – є комплексною та такою, що включає блок невиробничих сфер діяльності, до яких належать: культурно-освітня та дозвілєва, охорони здоров'я, житлово-комунальна тощо. Рівень реалізації цієї функції безпосередньо залежить і від рівня розвитку та сформованості соціальної бази міста (житлово-комунального господарства, освіти, охорони здоров'я, культури, побутового обслуговування населення та ін.);
- *рекреаційна функція* – більшість малих міст має історичні та культурні пам'ятки, багато з них розміщені на території зі значними природними рекреаційними ресурсами тощо. Проте такі міста досі слабо інтегровані до рекреаційної галузі України;
- *природоохоронна функція* – специфічна і важлива функція малих міст, що реалізується через поширення природоохоронних заходів, метою яких є наближення до екологічної рівноваги між природними та суспільними геосистемами.

Загалом варто відзначити, що міста районного значення володіють досить потужним ресурсним потенціалом для забезпечення вагомому внеску у соціально-економічний розвиток України. Першодусім йдеться про такі його складові, як історико-культурний, трудовий, соціальний та виробничий (сільське господарство, промисловість та деякі інші види економічної діяльності тощо) потенціал. Крім того, якісна його реалізація дозволяє підвищити рівень зайнятості, зменшити обсяги зовнішньої трудової міграції і відпливу активної частини населення за кордон, призупинити процеси зниження рівня якості людського капіталу.

Виробничий потенціал. Характеристиками, які відображають низький рівень використання виробничого потенціалу міст районного значення, є:

- невисокий рівень розвитку промисловості, що проявляється у малих обсягах реалізації промислової продукції у розрахунку на одну особу наявного населення (у більшості міст районного значення цей показник суттєво поступається середньому по Україні) та малій частці у загальних обсягах реалізованої промислової продукції відповідного регіону;
- незначні обсяги капіталовкладень та їх частка у загальному обсязі виконаних будівельних робіт;
- низька підприємницька активність населення та незначна частка зайнятих у секторі малого підприємництва, що має стійку тенденцію до скорочення;
- невелика частка діючих малих підприємств у загальних обсягах реалізованої продукції (наданих послуг); кількість підприємств, що здійснювали господарську діяльність, в сучасних умовах продовжує знижуватись внаслідок

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

- недостатного ресурсного забезпечення їх господарських функцій;
- нерациональна структура економічної діяльності підприємств у містах районного значення. Зокрема, низькою залишається частка підприємств, що функціонують у базових галузях економіки та галузях з великою часткою доданої вартості. Натомість, високою є підприємницька активність у сфері торгівлі тощо;
- практично відсутні коопераційні та кластерні зв'язки підприємств малого і великого бізнесу, а також малих підприємств міст районного значення з підприємствами обласних центрів; розвиток малого підприємництва у таких містах є набагато повільнішим, що призводить до подальшого погіршення показників соціально-економічного розвитку районів та сільських територій.

Сільськогосподарський потенціал. Незважаючи на велике значення міст районного значення та сільських населених пунктів навколо них у забезпеченні продовольчої безпеки, розвиток агропромислового комплексу цих територій не є інтенсивним. Головними причинами кризових явищ у сільськогосподарському виробництві зазначених територій є:

- відсутність паритетності цін між промисловою і сільськогосподарською продукцією. Зростання цін на електроенергію, сільськогосподарську техніку, паливно-мастильні матеріали, технологічне устаткування для тваринницьких ферм, корми і кормові домішки значно випереджало зростання цін на сільгосппродукцію;
- переробні і торговельні підприємства встановлюють монополні ціни на сільськогосподарську продукцію, а дрібні товаровиробники не здатні навіть окупити витрати, в результаті чого багато господарств стають збитковими;
- різке скорочення державної підтримки і здорожчання кредитних ресурсів призвели до руйнування виробничого потенціалу тваринництва, рослинництва, повернення до примітивних технологій.

Трудовий потенціал. Перешкодами розвитку трудового потенціалу у містах районного значення є: збільшення смертності населення та вищий її рівень порівняно з обласним центром і великими містами; неналежний рівень розвитку і функціонування системи охорони здоров'я; погіршення умов відтворення трудових ресурсів, їх кількісних та якісних характеристик, здатності до самовідтворення. Саме малі міста є найбільш стійкою категорією поселень в умовах світової фінансово-економічної кризи. Разом з тим, важливо зазначити, що характерні для України в цілому тенденції депопуляції населення особливо гостро проявили себе якраз у таких містах, оскільки у них показники смертності значно перевищують показники народжуваності. Структуруюча база таких міст зруйнована, виробництва, які б компенсували цей негатив, так і не були створені. Як наслідок – високий рівень безробіття, низький рівень доходів населення і, відповідно, низька якість життя.

Інноваційний потенціал. Формування «полюсів зростання» на основі науково-технічної діяльності та налагодження наукомісткого виробництва в містах районного значення має стати основою істотного зміцнення конкурентоспроможності виробництва відповідного регіону та держави в цілому. Проте розвиток і використання інноваційного потенціалу характеризується низькою проблем:

- спостерігаються суттєві диспропорції інноваційного розвитку, які проявляються у диференціації міст-районних центрів та відповідних районів та їх відставанні від обласних центрів та інших міст обласного значення за основними показниками інноваційної діяльності;
- низькою залишається якість інноваційної діяльності, в т.ч. через відсутність висококваліфікованих наукових кадрів;
- результативність науково-технічної діяльності підприємств у містах районного значення є невисокою, про що свідчить вкрай мала кількість отримуваних охоронних документів на об'єкти інтелектуальної власності тощо.

Культурний та рекреаційний потенціал. Значний культурний та туристичний потенціал міст районного значення є чинником становлення культурного розвитку суспільства та надходження коштів від діяльності закладів культури, мистецтва, об'єктів туристичної інфраструктури до бюджету відповідних територій. Проте сфера культури та туризму більшості міст районного значення розвивається хаотично, без врахування допустимо можливих норм антропогенного навантаження на туристичні об'єкти, у тому числі історико-архітектурні пам'ятки та ансамблі, без ефективного використання фінансових можливостей для збереження та відновлення культурних та туристичних об'єктів.

Несприятливими чинниками розвитку та функціонування закладів культури та мистецтва, в тому числі тих, які є історико-архітектурними пам'ятками у містах районного значення, є їх незадовільний матеріально-технічний стан; відсутність сучасних систем охорони, що призводить до втрати окремих цінних експонатів з музеїв, галерей; низький рівень оплати праці працівників; недостатня інформаційно-рекламна діяльність тощо.

Отже, основними проблемами економічного і соціального розвитку міст районного значення в Україні є:

- обмеженість економічної бази і низька конкурентоспроможність щодо залучення кваліфікованих кадрів і інвестицій;
- технологічна відсталість більшості промислових підприємств, високий рівень зношеності основних фондів, брак робочих місць й зростання безробіття;
- несприятлива демографічна ситуація – міграція молоді у більші міста, від'ємний природний приріст населення, низький рівень розвитку охорони здоров'я тощо;
- недостатній рівень розвитку соціально-культурної сфери й низький рівень розвитку інженерно-інфраструктурних об'єктів;
- значна частка міських поселень з переважанням однієї галузі промисловості, що означає повну залежність поселення від структуруючої підприємства.

В умовах загострення економічної кризи одним з важливих напрямів розвитку виробництва, збереження робочих місць у містах районного значення має стати раціональне та більш ефективне використання ресурсів, що формують первинні конкурентні переваги цих населених пунктів. Це стосується передусім використання земельних, мінеральних і лісових ресурсів, комунікацій (транспортних, інформаційних), використання переваг економіко-географічного положення окремих регіонів, підвищення освітнього потенціалу та збільшення кількості кваліфікованої робочої сили у виробничому процесі.

З огляду на зазначені проблеми розвитку міст районного значення, потреба ефективного використання їх ресурсного потенціалу залишається актуальною, що обумовлює пошук нових оптимальних форм державної політики розвитку цих міст.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Мельник А.Ф., Монастирський Г.Л., Дудкіна О.П. Муніципальний менеджмент: Навч. посіб. / за ред. А.Ф.Мельник. – К.: Знання, 2006. – 420 с.
2. Методичні рекомендації щодо розробки регіональних стратегій розвитку: Затверджено наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України № 224 від 29 липня 2002р.
3. Прогнозирование и планирование экономики: Учеб. пособие / под ред. В.И.Борисевича, Г.А. Кандауровой. – Минск: ИП "Экоперспектива", 2000. – С.14.
4. Хрістофер Р. Брент, Річард Е. Престон. Програма економічного розвитку. Стратегічне Економічне Планування і Локальний розвиток // Бюлетень економічного розвитку. – Онтаріо: Університет Ватерлу, 1988. – №2.